

027.5
R66

Raia Rogac

Ion Constantin

**Biblioteca
ONISIFOR GHIBU**

Două decenii de istorie

Editura Biblioteca Bucureștilor

RAIA ROGAC

ION CONSTANTIN

BIBLIOTECA „ONISIFOR GHIBU“:

DOUĂ DECENII DE ISTORIE

MONOGRAFIE

RAIA ROGAC

ION CONSTANTIN

BIBLIOTECA „ONISIFOR GHIBU”:

DOUĂ DECENII DE ISTORIE

MONOGRAFIE

Cuvânt înainte de Lidia Kulikovski

și

Florin Rotaru

Editura Biblioteca Bucureștilor
București, 2012

Redactor:: Vlad POHILĂ

Coperta: Mircea DUMITRESCU

Foto coperta I (Biblioteca „Onisifor Ghibu“): Adrian GABURA

Tehnoredactare: Ecaterina HRISTEA

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ROGAC, RAIA**

Biblioteca „Onisifor Ghibu“ : două decenii de istorie :
monografie / Raia Rogac, Ion Constantin ; cuv. înainte de Lidia
Kulikovski și Florin Rotaru. – București : Biblioteca Bucureștilor,
2012

ISBN 978-606-8337-25-8

I. Constantin, Ion

II. Kulikovski, Lidia (pref.)

III. Rotaru, Florin, istorie (pref.)

027.4(478) Onisifor Ghibu

SUMAR

Cuvânt introductiv

Biblioteca „Onisifor Ghibu“, o bibliotecă a speranței naționale

de conf. dr. Lidia Kulikovski 9

Câteva stări sufletești de dr. Florin Rotaru 13

CAPITOLUL I. 17

A. Biblioteca „Onisifor Ghibu“ – Centru cultural de reîntregire a Neamului 17

B. Biblioteca „Onisifor Ghibu“ din Chișinău –

rod al colaborării culturale româno-române 21

1) *Primii pași. De la podul de flori la podul de cărți* 21

2) *Demersurile oficiale pentru înființarea*

Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu“ 23

3) *Inaugurarea Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu“* 26

4) *Colaborare fructuoasă în domeniul cultural-științific* 27

CAPITOLUL II. Ghibu – o familie pentru panteonul românilor 29

A. Patronul spiritual al Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu“ –

un revoluționar ardelean-basarabean 29

1) *Originea, familia, educația* 29

2) *Activitatea științifică axată pe problematica luptei naționale* 32

3) *Plecarea la București, refugiul în Moldova,*

primul contact cu Basarabia 34

4) *Pe termen lung în Basarabia* 36

5) *În lupta pentru trezirea conștiinței naționale* 39

6) *Cursurile de „formare a formatorilor“ școlilor din Basarabia* 40

7) *„Școala Moldovenească“ – prima publicație românească*

pe probleme de pedagogie din Basarabia 44

8) *„Ardealul“ și „România Nouă“ – publicații promotoare*

ale unirii românilor într-un singur stat 44

9) *Secretar general al resortului instrucției*

în Consiliul Dirigent al Transilvaniei 47

10) *Comisar general al ASTREI basarabene* 49

11) *Asiduu luptător împotriva revizionismului* 50

12) <i>Drama anului 1940. Refugiul la Sibiu. Activitatea în timpul războiului pentru dezrobirea Basarabiei și Nordului Bucovinei</i>	51
13) <i>Avatarurile regimului comunist. Internat în lagăr, epurat de la Universitate și eliminat din Academie, dar tot cu gândul la Basarabia</i>	52
14) <i>La „Judecata istoriei“</i>	53
15) <i>Memoriul către Nikita S. Hrușcirov și Nikolai I. Bulganin Din nou în detenție</i>	55
16) <i>Opera lui Onisifor Ghibu</i>	56
B. Octavian Ghibu – o datorie de suflet împlinită	59
C. După douăzeci de ani – amintiri și dorințe (ing. Mihai O. Ghibu)	62
CAPITOLUL III. Cronologie	66
CAPITOLUL IV. Restituiri prin amintiri	176
1) Alexandru Moșanu – <i>Biblioteca „Onisifor Ghibu“ – semn de încurajare</i> ..	176
2) Ion Ungureanu – <i>Mica Românie</i>	177
3) Alexe Rău – <i>O Bibliotecă simbolizând Țara</i>	181
4) Gheorghe Buluță – <i>O experiență unicat</i>	185
5) Larisa Cășlaru – <i>Mai întâi a fost... o bibliotecă pe roți</i>	186
6) Cornelia Olteanu – <i>Un început promițător</i>	189
CAPITOLUL V. Personalități marcante în dialog cu Biblioteca	192
1) Mihai Cimpoi – <i>Biblioteca „Onisifor Ghibu“: destin și rezistență</i>	192
2) Nicolae Dabija – <i>Omagiu Bibliotecii</i>	193
3) Iuliana Gorea-Costin – <i>Biblioteca „Onisifor Ghibu“ – Oază de Lumină-Înțelepciune</i>	194
4) Ion Hadârcă – <i>Părintele Octavian Ghibu și odrasla-i aniversară – 20</i>	195
5) Vlad Pohilă – <i>O Bibliotecă fără de care viața noastră ar fi infinit mai tristă</i>	197
6) Valeriu Saharneanu – <i>Miracolul Ghibu</i>	200
7) Ana Bantoș – <i>Biblioteca și nevoia de emancipare a românului basarabean</i>	202
8) Lucia Culev – <i>O Bibliotecă care a răspuns orizontului de așteptare sau Unirea deja s-a produs... la Biblioteca „Onisifor Ghibu“</i>	203
9) Iurie Colesnic – <i>O oază a culturii românești</i>	204
10) Veronica Postolachi – <i>Imperiul căutării de sine</i>	205
11) Anatol Petrencu – <i>Biblioteca „Onisifor Ghibu“ – două decenii pe frontul culturii</i>	208

12) Sergiu Musteață – <i>Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu“ – promotor al culturii și științei</i>	209
13) Vladimir Beșleagă – <i>La o aniversare (reflecții din mers)</i>	210
14) Aurelian Silvestru – <i>Făuritori de suflet</i>	213
15) Maria Mocanu – <i>Biblioteca mea de suflet</i>	214
16) Ninela Caranfil – <i>Biblioteca „Onisifor Ghibu“ – simbol al românismului</i>	216
17) Claudia Partole – <i>Locul unde se întâmplă mistere...</i>	217
18) Ludmila Bulat – <i>O oază de românism din centrul capitalei</i>	218
19) Eugenia Bulat – <i>SPAȚIUL GHIBU – o tranșee din care se vede Luna...</i>	221
20) Filip Iulian - <i>Îmi place că nu mă doare umărul</i>	225
21) Claudia Balaban – <i>Biblioteca „Onisifor Ghibu“ la ceas aniversar</i>	226
22) Claudia Șatravca – <i>Biblioteca „Onisifor Ghibu“ – ambasador al Cărții</i> ...	227
23) Andrei Viziru – <i>Biblioteca „Onisifor Ghibu“ – o instituție de cultură europeană</i>	229
24) Margareta Sârbu – <i>Biblioteca „Onisifor Ghibu“ – centru de spiritualitate românească</i>	230
25) Adela Schindler – <i>Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu“ – sub semnul adevăratei culturi</i>	232
26) Mihai Niceainicu – <i>Despre Biblioteca „Onisifor Ghibu“ doar cuvinte frumoase</i>	234
CAPITOLUL VI. Autografe și dedicații	235
1) <i>Din Cartea de Onoare a Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu“</i>	235
2) <i>Din colecția cărților cu autografe</i>	259
CAPITOLUL VII. Publicațiile Bibliotecii „Onisifor Ghibu“	278
CAPITOLUL VIII. Biblioteca în mass-media	283
CAPITOLUL IX. Biblioteca în imagini	355
Bibliografie selectivă	417
Anexe	419
Autori	431

BIBLIOTECA „ONISIFOR GHIBU”, BO BIBLIOTECĂ A SPERANȚEI NAȚIONALE

Are scriitorul Iulian Filip o carte cu un titlu neobișnuit – *Cartea cea mai a mea*. Trecând în revistă cele ce s-au petrecut de la deschiderea, în ianuarie 1992, până în prezent, la aniversarea a douăzeci, la Biblioteca „Onisifor Ghibu”, pot afirma că e *Cea mai a mea filială*. Spun aceasta pentru că la constituirea, la asigurarea bunei funcționări a acestei filiale s-a pus mai mult decât prevedeau protocoalele de colaborare: s-a pus suflet, inimă, capacități profesionale și personale, atât de către noi, cei de la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Chișinău, cât și de cei de la Biblioteca Metropolitană „M. Sadoveanu”, București.

După 20 de ani, *Cronos, de mână cu uitarea* (prof. Ion Stoica), a mai șters unele momente, fapte și evenimente. Multe personalități leagă deschiderea acestei instituții de Octavian Ghibu, alții dau alte versiuni, însă... ideea primei biblioteci de carte românească a venit de la București în 1990. A adus-o Gheorghe Buluță, atunci director al Bibliotecii „Mihail Sadoveanu”, venit la Chișinău în delegația Primăriei Municipiului București.

Florin Rotaru, pe atunci specialist la Inspectoratul pentru cultură al Municipiului București, l-a inclus pe directorul Bibliotecii Metropolitane „Mihail Sadoveanu” în delegația primarului de București. Dâșii au fost cu ideea. Cine dintre ei doi a lansat-o, nu ne-am întrebat niciodată. Ambii, de la posturile pe care le ocupau, au contribuit cu tot ce le stătea la dispoziție, plus dorința de a realiza ceva de substanță, peren, pentru basarabeni. Despre acest proiect Octavian Ghibu, fiul marelui ardelean Onisifor Ghibu, a aflat întâmplător. Iată cum își amintește Octavian Ghibu, care în iulie 1990 venise la Chișinău la niște manifestări, acest moment: „...în același timp cu noi, se afla la Chișinău și o delegație a Primăriei Municipiului București. Imediat ce am intrat în sala de recepție, unde era deja multă lume, a venit la mine dl Gheorghe Buluță, directorul Bibliotecii „Mihail Sadoveanu” din București, pe care îl cunoșteam de mult, ca să mă salute și să-mi spună: „Dle Ghibu, vreau să vă fac o surpriză. Să știți că, astăzi, am semnat un protocol cu Primăria Chișinăului, în baza căruia noi ne-am angajat să aducem, la Chișinău, o bibliotecă de carte românească, căreia i-am și dat numele de Onisifor Ghibu”. Protocolul a fost semnat de primarul Chișinăului Nicolae Costin, și primarul Bucureștilor, Ștefan Ciurel (proaspăt numit în funcție), și contrasemnat de noi, directorii ambelor biblioteci

municipale, „B.P. Hasdeu“ și „Mihail Sadoveanu“, respectiv Gheorghe Buluță și Lidia Kulikovski. Bineînțeles, că dl Octavian Ghibu s-a bucurat, într-adevăr era o surpriză. La acea recepție de care vorbea Octavian Ghibu a avut ocazia să vorbească cu Mircea Druc, prim-ministrul RM, căruia i-a spus de această intenție a bucureștenilor: „Știți, chiar acum am aflat un lucru, care m-a impresionat. S-a semnat, dimineață, un protocol cu Primăria pentru aducerea unei biblioteci românești la Chișinău, căreia i s-a dat numele de Onisifor Ghibu“. Prim-ministrul a răspuns: „Asta este o știre foarte bună. Bravo. Foarte bine au făcut. Este pe merit.“ (Octavian Ghibu. *Gânduri despre Basarabia*, p. 23).

Octavian Ghibu a ținut să facă o remarcă (tot acolo, p. 24): „Marchez acest lucru, aici, pentru că a fost o chestiune legată sufletește de sentimentele mele filiale și pentru că mi s-a părut că poate este bine să se știe, de către urmași, despre modul cum a fost constituită acea bibliotecă, în ce moment, și care a fost părerea prim-ministrului despre această acțiune“.

Doi oameni ai cărții au stat la temelia ideii de bibliotecă la Chișinău – dr. Florin Rotaru și dr. Gheorghe Buluță, și numele de „Onisifor Ghibu“ tot a fost propunerea lor. Octavian Ghibu a susținut Biblioteca până la ultima suflare a lui. În puținii ani în care l-am cunoscut, am învățat foarte multe de la Octavian Ghibu: istorie, management, comportament aristocratic, diplomație, maniere, istorie și limba română. Octavian Ghibu a fost unul dintre ctitori, alături de Florin Rotaru și Gheorghe Buluță, în sensul adevărat al acestui cuvânt. Fondatori au fost primăriile Chișinău și București, dar intenționat am dat numele ctitorilor adevărați care au contat, de la începuturi și unii până în prezent...

Ctitorii știau din exemplul lui Onisifor Ghibu că „a construi și organiza biblioteci însemna a chezașui continuitatea, a îndepărta spaima de uitare și de pierderea zestrei de gând și de experiență umană“.

O bibliotecă de-o seamă cu țara, cu independența și democrația Republicii Moldova. La fel cum au decurs acești ani în țară, așa au fost și acești 20 de ani de existență a Bibliotecii „Onisifor Ghibu“. Deschisă de ziua marelui Eminescu, pe care poetul mai întâi, apoi filosoful și apoi directorul Bibliotecii Naționale A. Rău, îl numește pe O. Ghibu „Cumpăna Ființei Românești“, la fel cum îl persecutau și-l încolțeau pe el, tot așa a fost biblioteca amenințată cu închiderea, cu strămutarea în repetate rânduri de către agrarienii comuniști, cărora li se părea ceva obraznic ca o bibliotecă publică să se afle într-un local oficial, construit doar pentru ei. Mulți dintre ctitorii fideli ai Bibliotecii și personalitățile chișinăuiene țin minte tentativele. Mulți dintre ei s-au implicat în salvarea Bibliotecii și faptul că astăzi, la aniversare, se mai află în localul inițial e și meritul lor. Oamenii au susținut Biblioteca „Onisifor Ghibu“, venită la Chișinău într-un timp în care noi eram flămânzi de libertate, de istorie, de rădăcini.

Biblioteca a fost apărută pentru că era sinonimă cu țara, cu independența, cu unirea. A fost pe parcursul acestor ani o oază de românism, un for cultural pentru că era mereu plină cu oameni dornici de cultură, literatură, istorie, artă, folclor românesc.

În scurta ei istorie, Biblioteca „Onisifor Ghibu“ a trecut acești ani într-o zbuciumată, dar și împlinită existență în consens cu aspirațiile naționale ale chișinăuienilor. Biblioteca a fost deschisă când decidenții noștri ezitau să spună răspicat adevărul, ezitau să acționeze, ezitau să ia poziție, se temeau să spună ce gândeau de fapt. Rămânea Biblioteca, care era aproape de ce-și doreau basarabeni. Biblioteca le oferea tot pentru a-și cunoaște țara, neamul, istoria – resurse, suport, încredere, curaj. Cel mai important lucru care s-a întâmplat a fost faptul că Biblioteca s-a transformat, de la sine, cu ajutorul oamenilor, cititorilor, – într-o platformă de expunere. Nu exista, în Chișinău, alt loc unde se puteau spune lucruri care dor, lucruri de care ne era dor, lucruri care nu puteau fi spuse în altă parte.

Idea lor a fost una cu noroc pentru noi, basarabeni. Pentru că Biblioteca a supraviețuit în timpuri politice contradictorii, pentru că a activat la cote maxime pe timpul agrarienilor, care au pecetluit limba noastră cea română ca „moldovenească“; și pe timpul democraților, care nu au putut ține puterea pentru că gâlcevele politice i-au copleșit (am făcut zeci de demersuri – îi consideram de „ai noștri“, dar nimeni nu s-a implicat în problemele Bibliotecii „Onisifor Ghibu“); a funcționat la nivel de excelență și pe vremea comuniștilor – ca antidot la politica lor antiromânească, și acum – pe vremea Alianței, continuă să aducă cultură, să implice în cultură mii de chișinăuieni, să educe în termenii istoriei adevărate, să se reinventeze, revitalizeze pentru același scop măreț de a informa, culturaliza, socializa, de a fi partenerul chișinăuianului în calea lui spre cunoaștere, de a rămâne în continuare instituția culturală de excepție a Chișinăului, filiala de frunte, inovativă, a rețelei Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu“ și Biblioteca care reprezintă cu destoinicie instituția cofondatoare – Biblioteca Metropolitană „Mihail Sadoveanu“ din București. Cum scria acad. Mihai Cimpoi, în prefața la volumul *Răscrucea întâmplărilor predestinate* de Aurelian Dănilă și Iulian Filip, „...într-o cultură în care sunt oameni ne-la-locul-lor... se poate lucra, se poate ajunge la dorite împliniri și se poate visa“. Norocul nostru a fost Iulian Filip, „chematul“ și „risipitorul întru cultură“, care ne-a încurajat să lucrăm, să visăm că o bibliotecă de carte românească, într-o Basarabie care nu-și cunoștea încă drumul, poate să funcționeze.

Octavian Ghibu, într-un interviu acordat reporterului Nina Josu, în „Literatura și Arta“, referitor la perspectiva reactivizării ASTREI basarabene spunea: „Una dintre problemele esențiale este... problema oamenilor.“ Oamenii care lucrau la Biblioteca „Onisifor Ghibu“ erau evaluați de domnul Octavian Ghibu.

Îmi atrăgea totdeauna atenția asupra unui sau altui angajat vis-a-vis de comportamentul, prestația sau vestimentația lor. El zicea că dacă vrei să funcționeze instituția, trebuie să știi cum să alegi oamenii. Vroia ca Biblioteca „Onisifor Ghibu“ să fie biblioteca visurilor tatălui său, a visurilor lui, iar aceasta însemna calitate totală.

Mulți bibliotecari s-au perindat, în acești ani, la Biblioteca „Onisifor Ghibu“. Primul director a fost Romela Osoianu, după ea a fost interimar, un timp, Saida Oanță. Elena Vulpe, care a schimbat-o pe S. Oanță, a fost omul potrivit la locul potrivit. Ca director al acestei emergente instituții de cultură s-a identificat cu Biblioteca pe care o conducea și a ridicat-o în fruntea Sistemului Național de Biblioteci, ca prestație profesională, ca diversitate a serviciilor, ca abordare inovativă a practicii biblioteconomice, ca stindard al românismului. Pasiunea cu care conducea această Bibliotecă a ajuns de legendă, poate fi lecție pentru mulți bibliotecari și va rămâne în istoria Bibliotecii Municipale ca exemplu de devotament, de profesionalism, de inovare, de dragoste de carte și bibliotecă.

Pe tot parcursu-i, scurt, în viziune Cronos, dar plin de semnificații, am avut susținerea permanentă a Bibliotecii Metropolitane „Mihail Sadoveanu“ București, a directorilor Gheorghe Buluță, a lui Florin Rotaru, a regretatului Octavian Ghibu, mentorul și prietenul nostru, a Fundației „Onisifor și Octavian Ghibu“. Multe au fost activitățile care au rămas în memoria chișinăuienilor. Multe au fost personalitățile care au trecut prin Bibliotecă, care s-au produs la Biblioteca „Onisifor Ghibu“, care au fost cunoscuți de chișinăuieni prin Biblioteca „Onisifor Ghibu“. Un bilanț de realizări, succese s-ar cădea la o aniversare, dar le găsim în volumul omagial.

A fost nevoie de Biblioteca „Onisifor Ghibu“? Cu siguranță... A fost nevoie de o instituție infodocumentară care să furnizeze informații și cunoștințe în limba română, a fost nevoie de o *pavăză* culturală românească în acel timp al schimbării alfabetului, al recunoașterii limbii române. Și-a îndeplinit cu dăruire funcția primordială de a culturaliza or, „...cultura generală a unei persoane, a unei instituții, a unui stat reprezintă modelul de comportament suprem al acestora bazat pe educație și cunoștințe“ (dr. Aurelian Dănilă).

Biblioteca „Onisifor Ghibu“ a fost necesară ca spirit, ca ideal, ca exemplu de luptă pentru limbă, istorie, țară. Biblioteca „Onisifor Ghibu“, prin activitățile organizate, prin inițiativele lansate, prin serviciile prestate, demonstrează că „suntem o cultură luptătoare“ (Nicolae Iorga).

Conf. univ. dr. **Lidia Kulikovski**,
Director general BM „B.P. Hasdeu“

CÂTEVA STĂRI SUFLETEȘTI

Pentru înțelegerea adevărului, a vanităților și aspirațiilor cultivate de om trebuie să cunoaștem, alături de faptele directe și obiective, structura stărilor sufletești în care regăsim direcții și tendințe cu prevalență în fața revelației timpului istoric. Nu ne referim la acea sensibilitate romantică, înclinată spre compătimirea neînțelegerii naturii umane, ci la necesitatea de a înțelege rosturile culturii din perspectiva trăirilor interioare ale omului.

Sentimentul pe care-l încearcă omul în fața acceptării împăcate a devenirii faptelor, ne este și nouă cunoscut astăzi, când timpul trecut al celor două decenii de la înființarea Bibliotecii „Onisifor Ghibu“ se țese în pânza istoriei. Cu toții, martori ai acestui eveniment cultural, avem obligația morală să mărturisim ceea ce știm, cu atât mai mult cu cât ne aflăm în fața unei precarități a realului. Inexistența unui tratat academic al istoriei bibliotecilor românești, precum și superficialitatea noastră manifestată prin gesturi de iluzionare și de aproximare, prin tendințe de mistuire a adevărului cu orgolii mărunte, sunt cauzele acestei realități relative.

În 1990, meritul celor implicați în aceste inițiative rezidă în conștientizarea necesității de schimbare a perspectivei și a înțelegerii clipei trăite. Într-adevăr, Biblioteca „Onisifor Ghibu“ a fost întruchipată din vis, dar și din datoria față de sacrificiul înaintașilor și din iubirea de țară. Astăzi, după o jumătate de secol de înstrăinare față de noi înșine și față de patrie, ea însăși o perioadă venită după o întrerupere de două decenii a unui întreg secol de dezrădăcinare, ne aflăm cu toții în fața unui mister al regăsirii, dar și a unei mărginiri a viziunii. Inițial, imboldul regăsirii a impus forma unei exteriorizări a bucuriei cu poduri de flori și cu donații de carte, printre alte căutări ale unei ființe pierdute. În acest context, în cursul anului 1990, ascultam povestea întâlnirilor de dincolo de Prut, cu implicații lirice sau melancolice, cu discuții prelungite până târziu în puterea nopții.

Prima delegație a Primăriei Bucureștilor sosită în Chișinău a fost condusă de primarul Ștefan Ciurel. Printre membrii delegației au fost și reprezentanți ai domeniului culturii: Paul Caravia, director adjunct al Inspectoratului pentru Cultură din Primăria Capitalei și Gheorghe Buluță, directorul Bibliotecii Municipale București, propus să meargă în locul meu. Personal, am amânat întâlnirea cu Basarabia atât din teamă, cât și din cauza unei tristeți copleșitoare. În primul rând, m-a oprit insuficiența concentrării asupra rădăcinilor înstrăinării ființei istorice românești. Încă, încă temător de necunoscut, aș fi vrut să merg

numai însoțit de tatăl meu pe urmele pașilor săi lăsate în pământul basarabean cu o jumătate de secol înainte. El îmi vorbise foarte puțin despre Basarabia atât cât o cunoscuse, iar prin cimitire ascultasem numai glasul durerii rudelor ce-și plângeau morții rămași fără mormânt, pierduți într-un pământ necunoscut lor.

În această contemplație exterioară simțeam o intensitate tragică, un dramatism și o încordare intimă a neantului. La întoarcerea delegației Primăriei Bucureștilor, am reascultat aceleași povești. Relatările vizitatorilor deveniseră simple clișee, ca și gesturile de fraternitate redusă la donații, în cazul nostru la donația de cărți. Directorul Bibliotecii Municipale București ne-a arătat posibilitatea disponibilizării pentru donație a unui fond de cărți provenite din patrimoniul bibliotecilor demolate în ultimii ani ai regimului comunist și depozitele în condiții improprii de conservare. În consecință, Paul Caravia și Gheorghe Buluță, mi-au prezentat proiectul ușor de realizat printr-o iminentă donație de carte. Spre surpriza lor, m-am opus. Aveam competența aceasta: administrațiile bibliotecilor și muzeelor din București erau în responsabilitatea mea. Opoziția rezida în experiențele similare și nefericite făcute anterior de către Biblioteca Academiei Române și de Biblioteca Centrală de Stat. Este și explicația faptului că aceste instituții importante nu au reușit, totuși, să creeze o instituție model în Basarabia. Unele cărți donate, care purtau ștampila bibliotecilor, se reîntorseseră în București și se găseau de vânzare pe unele străzi comerciale celebre din Centrul Istoric: Lipsani și șelari. Acest nimic al existenței reliefa dureros de puternic tragismul superficialității noastre, precum și incapacitatea de a fi întotdeauna profunzi și temeinici în fapte. Cu presentimentul unei suferințe viitoare, este greu să treci peste lipsa de speranță și peste memoria atâtor dureri trecute, încât uneori simții nevoia să forțezi destinul și să crezi în iluzia îndulcirii amarului.

În felul acesta, în câteva zile, am prezentat factorilor responsabili proiectul înființării unei instituții românești în Chișinău, cu toate formele de organizare administrativă, inclusiv sistematizarea fondului de publicații potrivit clasificării zecimale universale (CZU). Urma să plece la Chișinău o bibliotecă reală, cu cataloagele alfabetic și sistematic, cu registrele inventar, cu tipizatele specifice în limba română, precum și cu mobilierul aferent.

Atunci, nu am realizat coșmarul înfăptuirii unui asemenea proiect. Demersurile au durat aproape un an, deși am beneficiat de sprijinul nemijlocit al noului primar al Bucureștilor, Viorel Oproiu, ocupant al acestei funcții din noiembrie 1990, până în septembrie 1991. Fără implicarea sa, proiectul ar fi eșuat. Primele atitudini negative au venit chiar din partea Direcției Juridice a Primăriei Capitalei, care susținea că legislația nu permite unei instituții publice să facă donații. A doua obstrucție am primit-o din partea Ministerului Afacerilor Externe. Rezoluția ministerială ne explica imposibilitatea realizării, în Chișinău, a unei asemenea proiect, întrucât exista Republica Socialistă Sovietică Moldova, iar

asemenea demersuri se puteau face numai la Moscova. În această situație fără ieșire, primarul Viorel Oproiu a încercat să soluționeze prima problemă și a reușit după o așteptare de peste cinci luni: statutul legal al unei donații de cărți. Primul Ministru al României, Petre Roman, și-a exprimat acordul în această speță. Rămânea neschimbată poziția inflexibilă a Ministerului Afacerilor Externe. Pentru a depăși această situație imposibilă, existau numai două soluții. Prima se referea la renunțarea din partea noastră la statutul oficial de instituție românească, iar cea de-a doua condiție presupunea primirea oficială de către Lidia Kulikovski, directoarea Bibliotecii Municipale Chișinău, a fondului de carte sub formă de donație, dar cu acceptarea tacită a existenței și funcționării unei instituții românești. În concluzie, întreaga reușită a proiectului depindea numai de atitudinea directoarei Lidia Kulikovski. M-am întâlnit cu dânsa, în acest scop, la București, în sediul Inspectoratului pentru Cultură. Spre surprinderea și bucuria tuturor, acordul dânzei a fost de o promptitudine exemplară, în condițiile în care nimeni de la București nu mai avea vreo altă posibilitate de intervenție. După depășirea acestui punct mort, au început pregătirile pentru organizarea viitoarei biblioteci de către specialiștii din Biblioteca Municipală București, concomitent cu întocmirea formalităților pentru transportul donației la Chișinău. În privința denumirii viitoarei biblioteci am fost de acord cu propunerea referitoare la Onisifor Ghibu, deși inițial am fi dorit să acordăm titlaturii instituției numele unei personalități basarabene. Am acceptat într-un târziu, deoarece fiul său, Octavian Ghibu, desfășura o activitate extraordinară pentru realizarea acestui proiect. Și pentru că aveam nevoie de sprijinul unui asemenea energic, am ales denumirea „Onisifor Ghibu“, deși eram conștient de faptul că în timp se va exacerba rolul jucat de tatăl său în Basarabia. De altfel, nu după mulți ani de la înființarea Bibliotecii „Onisifor Ghibu“, această atitudine s-a adevărat, îndeosebi după înființarea organizației non-profit, Fundația „Onisifor Ghibu“. A fost și motivul unei ușoare distanțări în ceea ce mă privea în relația cu Biblioteca „Onisifor Ghibu“, bineînțeles alături de motivele obiective, în totalitate de natură politică.

Spre Chișinău s-a plecat, în a doua jumătate a lunii august 1991, în fruntea a două camioane de mare tonaj, într-o echipă alcătuită ad-hoc în mod uimitor : un urmaș al generației primului război mondial, Octavian Ghibu, și eu, un urmaș al generației celui de-al doilea război mondial. Amândoi, deși părinții noștri erau din două generații diferite, aveam de împlinit același ideal lăsat moștenire. Dincolo de graniță, pe celălalt mal al Prutului, ne-a întâmpinat omologul meu, Tudor Zbîrnea, directorul adjunct al Direcției Cultură din cadrul Primăriei Chișinău. Ajunși la destinație, în Chișinău, ne aștepta un sediu impropriu pentru bibliotecă. A fost momentul în care am vrut să renunț pentru a ne întoarce la București și am rămas numai datorită insistențelor făcute de Octavian Ghibu. De asemenea, trebuie să

fim recunoscători față de argumentele comprehensive prezentate personalităților culturale și politice din Chișinău în favoarea bibliotecii. Astfel, noua instituție transferată de la București a primit un sediu de excepție. În aceleași împrejurări, am cunoscut atitudinile inubliabile ale primarului Chișinăului, Nicolae Costin, ale viceprimarului Ilie Coșanu și ale directorului Iulian Filip, Direcția pentru Cultură a Municipiului Chișinău. De asemenea, trebuie să amintim preocupările deosebite ale miniștrilor Ion Ungureanu, ministrul Culturii și Nicolae Mățaș, ministrul Educației Naționale. În Parlament, am întâlnit aceleași primiri favorabile din partea marilor personalități: Alexandru Moșanu, Ion Hadârcă, Grigore Vieru, Nicolae Dabija. Ar fi nedrept, să uităm implicarea personală pentru repartizarea sediului noii biblioteci a președintelui republicii, Mircea Snegur și a primului ministru, Mircea Druc, îndeosebi după 31 august 1991, când s-a realizat marele act istoric: declarația de independență a noului stat, Republica Moldova. În luna noiembrie 1991, s-a adoptat hotărârea ministrului culturii Ion Ungureanu cu privire la acordarea noului sediu al Bibliotecii „Onisifor Ghibu“.

Tot atunci, în mod simbolic, s-a ales data de 15 ianuarie 1992 pentru inaugurarea Bibliotecii „Onisifor Ghibu“, prima instituție românească din Republica Moldova. Organizarea instituțională transferată de la București i-a promis noii biblioteci să înceapă reforma în domeniu și să devină primul centru de documentare și de pregătire profesională din Republica Moldova. Pentru acest ideal au conlucrat mai mulți bibliotecari din București și din Chișinău, care deși proveneau din două școli diferite, cu toții aveam o pregătire profesională deosebită.

Cu întâmpinarea și depășirea multor greutăți s-a împlinit atunci pe pământul nostru un gând la început a părut a fi numai un vis. Și totuși, nu trebuie să ne iluzionăm că reușita aceasta rămâne în eternitate dacă nu i se asigură evoluția, îndeosebi astăzi când lumea trăiește deplin poate cea mai mare revoluția umană: crearea ciberspațiului și implicit a ciberculturii, acest patrimoniu comun și infinit al întregii umanități. În anul 2012, s-a semnat un alt protocol între cele două biblioteci publice din Chișinău și București, pentru implicarea comună în realizarea Bibliotecii Virtuale a României, „Dacoromanica“. Pașii sunt timizi, prea timizi pentru a face istorie și riscăm în acest fel, ca începuturile Bibliotecii „Onisifor Ghibu“ să rămână numai o filă modestă de istorie.

Știam cu toții că viața nu e un spectacol și nici un joc în lumea în care unii mor fără să fi cunoscut victoria, sau alții se sacrifică din disperare într-o permanență a renunțărilor și, totuși, în această lume în care nedreptățile sunt eterne, noi am primit darul de a putea zâmbi. Sunt stările noastre sufletești pentru care mulțumim destinului.

Dr. Florin Rotaru

Director general al Bibliotecii Metropolitane București

CAPITOLUL I

A. Biblioteca „Onisifor Ghibu“ – Centru cultural de reîntregire a Neamului

Ctitorul Bibliotecii „Onisifor Ghibu“ – Octavian Ghibu, așa după cum vom vedea în continuare, chiar de la începutul Renașterii Naționale în Basarabia, și-a dorit deschiderea la Chișinău a unei instituții de carte, dar și a unui centru cultural. Nu știm dacă și le-a dorit în spații diferite, sau încadrate în unul singur. Cu toată certitudinea însă, și în baza dovezilor factologice, Biblioteca „Onisifor Ghibu“, în timp, a devenit cu adevărat un Centru cultural de reîntregire a Neamului. Nu sute, dar mii de manifestări, de-a lungul celor două decenii, s-au desfășurat sub sacralitatea simbolurilor unității de neam: limba română, alfabetul latin, istoria românilor, valorile literare, datinile și tradițiile, la care au participat personalități notorii de pe ambele maluri ale Prutului. Aici parcă se mai aud vocile distincte și încă nu s-au șters urma pașilor lui Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Grigore Vieru, Gheorghe Ghimpu, Antonie Plămădeală, Ion Vatamanu..., nume care au devenit legendă pentru toți românii de pretutindeni și care au sfințit prin vizitele lor acest spațiu mirific al Cărții.

Dacă am încerca să facem o trecere în revistă a personalităților din Republica Moldova, dar și din România și alte țări, care s-au implicat plener în desfășurarea evenimentelor din incinta Bibliotecii, cred că am avea nevoie de o Anexă la fel de voluminoasă ca și însăși monografia. Putem doar aminti că toți președinții Republicii Moldova, cu excepția lui V. Voronin, deputații și guvernanții de orientare democratică, academicienii din mai multe domenii, istoricii, și fără îndoială toți scriitorii din Uniunea Scriitorilor din Moldova, dar și o mare parte a celor din România, majoritatea ambasadurilor și diplomaților din corpul diplomatic de la Chișinău, evedențiindu-se, bineînțeles, echipa de la Ambasada României, au fost aici nu doar ca simpli utilizatori, dar în calitate de participanți activi la conferințe, simpozioane, lansări și donații de carte.

Să vedem, totuși, ce este astăzi Biblioteca „Onisifor Ghibu“ din inima Chișinăului pentru comunitatea acestuia.

La distanța de 20 de ani, putem afirma că ea este una din cele mai prestigioase instituții de profil din Republica Moldova, iar prin importante realizări obținute poate face concurență surorilor biblioteci din țară și de peste hotare. Nu este deloc o întâmplare că anume aici, și în repetate rânduri, își dau întâlnire și personalități de primă mărime din străinătate, aflate în vizită în Republica Moldova. Acest aspect poate fi vizualizat în capitolele „Cronologie“ și „Biblioteca în imagini“.

Pe lângă marele avantaj de a fi situată într-un spațiu elitar, aproape de lux, în supercentrul Chișinăului, Biblioteca mai dispune, spre binele cititorilor, de o colecție valoroasă, în exclusivitate de carte românească, care mereu se completează cu ediții noi, grație donațiilor din partea Bibliotecii Metropolitane „Mihail Sadoveanu“ din București și nu numai. O adevărată bogăție a constituit-o mai ales lotul de carte oferit de tutelari la împlinirea celor 15 ani ai Bibliotecii, alcătuit din ediții noi, în majoritate enciclopedice. Astăzi patrimoniul ei însumează circa 53 de mii de titluri de diverse publicații, indicele de circulație a fondului fiind de 4,3, care asigură accesul tuturor utilizatorilor, indiferent de profesie, vârstă, locul de reședință, la valorile culturale, științifice și informaționale. Este una din cele mai solicitate filiale ale Bibliotecii Municipale, numărul utilizatorilor fiind de aproape 14 mii (conform datelor Raportului anual din 2011). Publicațiile împrumutate, reprezentând un spectru foarte larg de interese, constituie circa 300.000 în ultimii ani. Media zilnică este constantă aproape în fiecare an – 500/600 frecvențe ale utilizatorilor, care solicită și consultă aproape 1500 de documente. După cum vom putea vedea în continuare, în același capitol „Cronologie“, cei mai fideli cititori, altfel spus utilizatori, fac parte din rândul tineretului studios, fie studenți, fie elevi. Biblioteca înregistrează studenți de la peste 130 de facultăți din 31 de instituții de învățământ superior cu diferite profiluri, studenți din 15 colegii, elevi din 17 gimnazii și 35 de licee. Tot reprezentanții acestei categorii alcătuiesc publicul-țintă la manifestările științifico-culturale. Între instituțiile de învățământ și Bibliotecă există strânse relații de colaborare, de parteneriat, în baza cărora se derulează proiecte și programe, care au devenit o tradiție pe parcursul anilor. De exemplu, pline de maturitate și consistență sunt „Zilele Mircea Eliade“ și „Medalioanele literare“, organizate de Liceul „Mircea Eliade“, Liceul „Al. I. Cuza“, inițiate și moderate de prof. dr. Veronica Postolachi; Programul „Săptămâna tinerilor“; „Clubul celor tineri“; Programul „Artoterapia“ ș. a.

Biblioteca organizează și creează evenimente culturale cu mare efect de imagine și pentru alte categorii de cititori, gama lor fiind diversificată și ca formă, dar și conținut. O emblemă a Bibliotecii a devenit Cenaclul literar „Mihai Eminescu“, condus de poetul și parlamentarul Ion Hadârcă, în cadrul cărora pe lângă festivitățile consacrate zilei de naștere și celei de trecere în nemurire a Luceafărului poeziei românești, sistematic au loc lansări ale celor mai proaspete și interesante apariții editoriale, fie din Basarabia, fie din România, dar și conferințe, ateliere de creație. O activitate susținută o au și Clubul „Femeia“, Clubul „Vârsta a treia“ ș. a.

De o conotație aparte se bucură în fiecare an, devenite și ele tradiționale, „Zilele Ghibu“, desfășurate în preajma zilei de naștere a patronului spiritual al Bibliotecii – Onisifor Ghibu, încadrate în ultimii ani într-un Program mai extins – Săptămâna Ușilor Deschise.

Astfel, Biblioteca este cea mai primitoare gazdă și organizatoare a numeroase conferințe, simpozioane, mese rotunde, ateliere profesionale și de dezbateri, de creație, concursuri, Zile și expoziții tematice, recitaluri, întâlniri și dialoguri cu personalități literare, politice, culturale, științifice, multiple expoziții de carte, dar și de pictură, de fotografii, de documente, la care vin numeroși participanți, tineri și adulți din toate sferile vieții sociale. Și pentru ca acestea să se desfășoare cu amploare și succes, Biblioteca aduce în prim-planul lor, prin sensibilizare și convingere, personalități ale vieții cultural-științifice de primă mărime: parlamentari, miniștri, scriitori, pictori, sculptori, analiști, istorici, interpreți, compozitori, muzicologi, editori, profesori, studenți și elevi talentați – promotori ai patrimoniului și valorilor naționale și universale. Doar în 2011 Biblioteca a organizat și desfășurat 210 manifestări culturale și programe inovative. Iată câteva exemple: Programul Chișinău – 575, prioritatea anului, care a inclus simpozionul „Personalități notorii care au marcat istoria Chișinăului“; masa rotundă „Chișinăul – matrice culturală, sistem de valori și dimensiuni sociale“; lansările de carte *Gherman Pântea – între mit și realitate* de Ion Constantin; *Stindardul sfintei libertăți* de Gh. Ghimpu; vernisajele „Chișinăul inedit“, „Tradiții populare chișinăuiene“, „Chișinău – catedrală de suflet și lumină“, „Oamenii Chișinăului – mândria Capitalei“; concursurile „Orașul meu frumos ca din poveste“, „Blazonul de noblețe al Capitalei“. În cadrul Anului Grigore Vieru s-a desfășurat masa rotundă „De la Eminescu la Vieru – un veac de poezie“, recitalul „Grigore Vieru – poet nemuritor prin vers și slovă“, vernisajul „Grigore Vieru – mesager neobosit al culturii“, concursul de eseuri „Aforismele lui Grigore Vieru – generatoare de gând și emoții“, prezentarea cărții *Cele mai*

frumoase poezii, lansarea cărții *Meșterul de dantele* de Zina Bivol, laureata Marelui Premiu al Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru“.

Biblioteca, grație acestor ample activități, se bucură de o atenție sporită din partea mijloacelor de informare în masă: ziare, reviste, emisiuni radiofonice și televizate. În cei 20 de ani s-au publicat peste 1000 de materiale despre Biblioteca „Onisifor Ghibu“ (vezi cap. VIII *Biblioteca în mass-media*), câte 50-55 pe an, mai multe au fost emisiunile radiofonice și televizate – câte 50-60 pe an.

Biblioteca și-a extins mereu aria și gama serviciilor oferite utilizatorilor. Alături de serviciile tradiționale – consultarea publicațiilor în sala de lectură, împrumutul la domiciliu, servicii de informare bibliografică, acțiuni de relaxare, sunt practicate servicii noi: împrumut de discuri, casete, servicii de informare prin telefon „Alo, Biblioteca“, servicii pentru persoanele dezavantajate „Biblioteca în casa ta“, de asemenea, pentru persoane și grupuri speciale care se află în imposibilitate de a frecventa sediul Bibliotecii, serviciul nocturn, servicii comunitare, servicii consultative informaționale și de carte, servicii Internet, rezervarea cărților etc., astfel lărgindu-se accesul întregii comunități la informare, consultare, documentare și în cele din urmă și la relaxare. Ca exemple, vom menționa că Biblioteca „Onisifor Ghibu“, chiar din startul anului aniversar 2012 a inițiat o nouă generație de servicii. De la începutul anului a fost fondat Clubul „Mithos“, un nou club pe interese, ideea venind de la tinerii utilizatori și care este condus de dr. V. Postolachi. La 10 ianuarie a avut loc prima ședință a Clubului „Multiculturalism“, care și-a propus de a recepta valorile universale în raport cu literatura română prin strategii variate de lectură. Discuția „Eminescu pe meridianele lumii“ a fost animată de scriitoarea Eugenia Bulat, susținută de elevi de la liceele „Minerva“ și „Mircea Eliade“.

O altă formă de atragere a tinerilor, și nu numai, în Bibliotecă sunt lecțiile practice și de instruire master-class: „Arta exprimării elegante“ și „Meșterul de dantele“, desfășurate în cadrul unor școli de măiestrie a vorbirii și de arte populare, acestora dându-li-se startul la fel în 2012.

Grație colaborării deosebit de fructuoase între filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu“ din Chișinău și Biblioteca Metropolitană „Mihail Sadoveanu“ din București, Biblioteca „Onisifor Ghibu“ a fost antrenată în diverse Programe, Proiecte, a participat la simpozioane, seminarii, colocvii, cu ample dezbateri profesionale, ce au constituit un mijloc sigur de documentare și reflecții pentru bibliotecari privind noile valori și responsabilități pe care trebuie să și le asume Biblioteca întru menținerea prestigiului, apărarea profesiei și instituției bibliotecare.

La ora de bilanț aniversar, Biblioteca vine cu multe și frumoase realizări, dar și cu noi angajamente întru continuarea conlucrării între Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu“, implicit Biblioteca „Onisifor Ghibu“ din Chișinău și Biblioteca Metropolitană „Mihail Sadoveanu“ din București. Chiar dacă trecutul Bibliotecii „Onisifor Ghibu“ nu este așa de mare – doar două decenii – să-i dorim Mare Viitor!

B. Biblioteca „Onisifor Ghibu“ din Chișinău – rod al colaborării culturale româno-române

1) *Primii pași. De la podul de flori la podul de cărți*

După foarte puțin timp de la evenimentele din decembrie 1989, care au marcat căderea regimului comunist în România, au avut loc primele contacte oficiale între reprezentanți ai organelor locale de la București și Chișinău, cu responsabilități în domeniul cultural. În aprilie 1990, o delegație a CPUN al Capitalei, avându-l în componență și pe consilierul șef adjunct al Inspectoratului pentru cultură al Municipiului București, scriitorul Paul Caravia, a avut întâlniri oficiale la Uniunea Scriitorilor, la Academia de Științe a Republicii Moldova, la Universitatea de Stat și la Primăria Municipiului Chișinău, chiar în ziua instalării reprezentantului Frontului Popular ca primar al capitalei moldave. Cu acest prilej s-a convenit să se încheie cât de curând un protocol de colaborare între cele două Primării și s-a stabilit ca măsură de primă urgență să se ofere carte românească din domeniile culturii.

În mai 1990 s-au desfășurat activitățile cunoscute sub denumirea de *Podul de Flori*, prima și remarcabila manifestare de redobândire a încrederii frățești între românii de pe cele două maluri ale Prutului. A fost o manifestare pregătită cu un entuziasm extraordinar, iar în propagarea acestei idei s-au implicat aproape toți basarabenii trăitori în Țară și cea mai mare parte din mass-media acelor timpuri marcate de o atmosferă emulativă de adevărată resurrecție națională. Cu acel prilej, pentru prima oară de la schimbarea regimului politic din Țară, avea să treacă Prutul cel care va juca un rol deosebit de însemnat în înființarea viitoarei Biblioteci „Onisifor Ghibu“, nimeni altul decât fiul cel mare al ilustrului cărturar și luptător național transilvănean, dr. Octavian O. Ghibu. „Impresia, pe care mi-a făcut-o toată această întreprindere – arăta Octavian O. Ghibu – a fost extraordinară. Cu cât ne apropiam mai mult de Albița, cu atât ne

dădeam seama ce anvergură luase ea în țară. Sute și sute, mii chiar de mașini, cu numere din diverse județe transilvănene și muntene, erau depășite de noi sau ne depășeau, sau ne întâlneau pe drum, până când la un moment dat, cu câțiva kilometri înainte de Albița, șoseaua se blocase. Detașamentele de poliție încercaseră să țină ordinea și, dacă n-am fi fost cu mașina unui ministru (este vorba despre Nicolae Stoicescu – ministrul Cultelor din acea vreme), toată călătoria ar fi fost zadarnică, n-am fi putut ajunge mai departe. Dat fiind însă că eram cu un ministru, s-a trecut din polițist în polițist, ni s-a dat drumul peste toți ceilalți, în înghesuiala care era, și am ajuns să trecem Prutul – lucru pe care, trebuie să-l spun, l-am simțit cu o teribilă emoție – și să ajungem dincolo, într-o imensă mulțime de oameni. Ne-am îndreptat spre locul de unde se auzea, la un megafon puternic, că se țin niște discursuri și am ajuns, la un moment dat, la un podium, pe care era instalat un microfon. Pe podium era multă lume. Ne-am urcat și noi sus și am cunoscut acolo pe Ion Hadârcă, pe Ion Ungureanu, pe Iacob Burghiu și pe alți fruntași basarabeni, toți într-o dispoziție euforică, mulțumiți că ne cunoaștem. După nume ne cunoașteam cu toții – ei ne cunoșteau pe noi, iar noi pe ei. Ne-am bucurat, ne-am îmbrățișat cu căldură și Ion Hadârcă a dat imediat cuvântul ministrului Cultelor din România, care s-a adresat asistenței, compuse din mii și mii de oameni, cu un salut din partea Guvernului român. După aceea, mi-a dat cuvântul mie. Am spus și eu câteva vorbe ca transilvănean venit aicea și ca fiu al unui transilvănean care fusese, pe vremuri, în Basarabia. Trebuie să spun că am rămas cu o amintire deosebit de duioasă văzând imensa mulțime, care asculta și aplauda la ceea ce auzea. Bineînțeles că pe tot traseul, până am ajuns acolo și după ce ne-am întors, am fost puternic impresionat de masele imense de oameni simpli, îmbrăcați foarte modest, senini la față, unii din ei chiar purtând drapele tricolore pe care, în mod evident, și le făcuseră ei, din pânzele colorate pe care le găsiseră la ei acasă, dar erau toate – roșu, galben și albastru – de nuanțele, pe care le-a avut fiecare la îndemână. Unele erau puse într-un fel, altele erau puse într-altfel, dar era tricolorul și se vedea dragostea lor mare și entuziasmul regăsirii. A fost o zi, pe care n-am s-o uit niciodată și pe care, sunt sigur, că nimenea din cei care au participat atunci, din sutele de mii, care nu au fost prezenți la granița Albița-Leușeni, n-o va uita. Asta a fost, deci, prima trecere peste Prut și primul contact cu câțiva din fruntașii basarabeni, alții decât cei care veniseră pe la mine¹.

¹ Interviu cu Octavian O. Ghibu, consemnat de Valentina Roșca, în *Gânduri despre Basarabia*, Texte selectate și îngrijite de Valentina Roșca, Fundația Culturală „Onisifor și Octavian Ghibu”, Editura Uniunii Scriitorilor, Chișinău, 1997, p. 16-18.

Avându-se în vedere lipsa acută de carte românească în grafie latină resimțită în cadrul bibliotecilor din Republica Moldova, Inspectoratul pentru Cultură al Municipiului București și Biblioteca Municipală au inițiat, încă din anul 1990, un program cultural vizând organizarea unei biblioteci publice la Chișinău. Demersurile întreprinse pentru înființarea unor biblioteci românești în Basarabia se desfășurau într-o perioadă fastă, un sprijin important găsin-du-se atunci la prim-ministru al Republicii Moldova din acea vreme, Mircea Druc, la ministrul Culturii și Cultelor, Ion Ungureanu, la ministrul Educației, Nicolae Măteș și la viceprimarul cu problemele de cultură, Ilie Coșanu, de la Chișinău. De menționat că, în aceeași perioadă, își au originile și alte biblioteci publice din Chișinău și alte localități din Republica Moldova, cu sprijinul unor primării și biblioteci din România (Cluj, Oradea, Târgu Mureș ș.a.)

2) Demersurile oficiale pentru înființarea Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu“

În august 1990, o delegație a Primăriei Bucureștilor a participat la Ziua Independenței Republicii Moldova și a încheiat un protocol cu Primăria Chișinăului privind trimiterea, ca donație, a unei biblioteci de cărți românești – foarte necesare atunci, având în vedere lipsa lor acută – și, dacă va fi posibil, și o pinacotecă cu opere plastice românești. În componența delegației s-a aflat și Gheorghe Buluță, directorul din acea vreme al Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu“ din București. La manifestări a fost prezent Octavian O. Ghibu, care la recepția organizată cu ocazia Zilei Independenței a Republicii Moldova, a fost salutat de directorul Gh. Buluță, comunicându-i-se următoarele: „Dle Ghibu, vreau să vă fac o surpriză. Să știți că, astăzi, am semnat un protocol cu Primăria Chișinăului, în baza căruia noi ne-am angajat să aducem la Chișinău o bibliotecă de carte românească, căreia i-am și dat numele de Onisifor Ghibu“. Despre acest moment, Octavian O. Ghibu va relata următoarele: „Evident că am fost foarte bucuros la aflarea acestei știri. După ce am stat puțin cu delegații Municipiului București, m-am îndreptat, cu paharul de șampanie, spre prim-ministru (Mircea Druc – n. n.) pentru a ciocni cu dânsul. Și atunci, dl Druc, prima întrebare cu care mi s-a adresat a fost următoarea: «Este adevărat că dumneavoastră sunteți fiul lui Onisifor Ghibu?». La care i-am spus: «Da, sunt fiul lui. E adevărat». El nu știuse acest lucru în momentul în care pornise vizita din ziua precedentă. Abia după plecarea noastră, aflase, de la Ion Ungureanu, că eu eram fiul unuia dintre cei despre care povestise.

– Vai, domnule Ghibu, – mi-a spus – da ce tată ați avut! Ce tată extraordinar ați avut dumneavoastră! – Vă mulțumesc, domnule prim-ministru, așa este. Și am adăugat: – Știți, chiar acum am aflat un lucru, care m-a impresionat. S-a semnat, dimineață, un protocol cu primăria pentru aducerea unei biblioteci românești la Chișinău, căreia i s-a dat numele *Onisifor Ghibu*. La care prim-ministrul mi-a spus: – Asta este o știre foarte bună. Bravo lor. Foarte bine au făcut. Este pe merit. Și va trebui să mai facem și alte lucruri. Va trebui să dăm numele unui liceu, va trebui să dăm numele unei străzi, vom avea grijă de acest lucru...¹. În opinia lui Octavian O. Ghibu, acest episod comportă o semnificație aparte, fiind o chestiune legată sufletește de sentimentele sale filiale și pentru că el considera că este bine să se știe, de către urmași, despre modul cum a fost constituită acea bibliotecă, în ce moment, și care a fost părerea prim-ministrului despre acțiunea respectivă.

În cadrul înțelegerilor convenite între cele două părți au fost realizate în perioada următoare câteva transporturi de publicații oferite și de Biblioteca Națională și de cea a Academiei. Inspectoratul pentru cultură al Municipiului București, condus de scriitorul Paul Caravia și istoricul Florin Rotaru, a impulsionat cu fonduri, în primul rând, inițiativele Bibliotecii Municipale, în subordine, de a da viață promisiunii ce fusese făcută populației din Chișinău. S-a preluat astfel organizarea unui valoros fond de carte de istorie și cultură românească, confecționarea unui mobilier nou adecvat, pentru circa 100 000 de volume, prelucrarea fondului și alcătuirea cataloagelor, precum și specializarea bibliotecarilor din Chișinău ce urmau să funcționeze în această bibliotecă.

În urma demersurilor întreprinse s-a stipulat prin „Protocolul privind colaborarea între Ministerul Culturii din România“ din 19 iulie 1991 (art. 1, paragraf 3) „crearea unei biblioteci publice la Chișinău, ca filială a Bibliotecii Municipale «Mihail Sadoveanu» din București“. Într-o notă cu nr. 32949 din 26 iulie 1991 a Primăriei Municipiului București, semnată de primarul general al Capitalei, Viorel Nicolae Oproiu și adresată prim-ministrului Guvernului României, Petre Roman, se arăta că inițiativa înființării unei biblioteci publice românești la Chișinău era determinată de următoarele condiții: a) cetățenii Chișinăului și ai Republicii Moldova resimt o acută lipsă de cărți românești cu grafie latină. Numărul acestor materiale aflate în instituțiile specializate moldovenești reprezintă un procent infim de 2-3% față de necesar; b) raritatea materialelor de informație și lectură se reflectă în desfășurarea lentă și anevoioasă de învățare a limbii literare române și de trecere la grafia latină;

¹ *Ibidem*, p. 23.

c) metodologia de organizare biblioteconomică în Republica Moldova se efectuează după sistemul sovietic care e total incompatibil cu alfabetul latin și există necesitatea stringentă de a se adopta sistemul universal al clasificării zecimale inițiat de UNESCO și practicat de mai multă vreme în România. Pentru organizarea acestei biblioteci la Chișinău, erau luate în considerare și unele condiții obiective: a) Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu” din București dispunea în acel moment de un număr apreciabil de volume care provin din fondurile celor zece biblioteci publice din București ale căror sedii au fost demolate în ultimii 10 ani; b) În viitorul apropiat reînființarea acestor biblioteci publice în București este practic imposibil de împlinit din cauza crizei acute de spații; c) Aceste materiale sunt adăpostite acum, datorită lipsei unor depozite salubre, în condiții de conservare precare, astfel încât, în maxim 3-4 ani, aceste lucrări se vor degrada în mod iremediabil; d) Selectarea și organizarea biblioteconomică a acestui fond de carte în vederea trimiterii la Chișinău permite adoptarea unei soluții mult mai eficiente de întreținere. Pentru transpunerea în practică a obiectivelor propuse, erau supuse aprobării următoarele măsuri: a) Abilitarea Primăriei Municipiului București, prin instituțiile sale specializate, Inspectoratul pentru Cultură și Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu” din București, pentru a organiza o bibliotecă publică la Chișinău prin donații succesive de: mobilier tehnic specific bibliotecilor, cărți, periodice și alte materiale grafice și audiovizuale. În momentul respectiv erau selectate și organizate biblioteconomic 20 000 de volume care puteau fi imediat expediate la Chișinău. b) Înfrățirea Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu” din București cu Biblioteca „B.P. Hasdeu” din Chișinău pentru a putea fi organizate programe culturale comune și schimburi de specialiști. În finalul notei se menționa că, în cadrul Programului cultural încheiat între Ministerul Culturii din România și Ministerul Culturii și Cultelor din Republica Moldova, semnat în data de 19 iulie 1991, este stipulată dorința de a se înființa o bibliotecă publică la Chișinău, dar „lipsa amintită a unei legislații gestionare face practic imposibilă realizarea acestui proiect cultural până la data de 31 august 1991, dată solicitată de autoritățile din Republica Moldova, deși la Chișinău a fost repartizat și amenajat spațiul pentru viitoarea bibliotecă”.

Ca urmare a acestor demersuri, a fost emisă Hotărârea nr. 5/4221 din 2 august 1991 a prim-ministrului Guvernului prin care Primăria Municipiului București este abilitată ca, împreună cu instituțiile sale specializate, Inspectoratul pentru Cultură și Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu” să organizeze o bibliotecă publică la Chișinău prin donații succesive de: mobilier

tehnic specific bibliotecilor, cărți, periodice și materiale audiovizuale și grafice, fond ce va însuma 100 000 volume în următorii doi ani.

La 27 august 1991, Parlamentul de la Chișinău aprobă „Declarația de independență“, prin care Republica Moldova se proclamă „stat suveran și independent, liber să-și hotărască prezentul și viitorul Patriei, fără nici un amestec din afară, în conformitate cu idealurile și năzuințele sfinte ale poporului în spațiul etnic al devenirii sale naționale“. La Marea Adunare Națională din această zi istorică, au fost prezenți mulți intelectuali din România, între care s-a aflat și Octavian O. Ghibu.

Pentru transpunerea în practică a proiectului cultural încheiat, câteva zile mai târziu, pe 1 septembrie 1991, a fost semnat între primăriile municipiilor București și Chișinău un Protocol de colaborare culturală. În ziua imediat următoare, la 2 septembrie, a fost încheiat un Protocol de colaborare între cele două biblioteci. Conform Protocolului, partea din România se obligă să aducă tot fondul de carte (circa 100 000 volume în prima fază) complet organizat în cea mai modernă formă, inclusiv tot mobilierul, și să instruiască întreg personalul de specialitate, iar partea din Moldova se obligă să asigure spațiul corespunzător atât pentru buna păstrare a fondului de carte cât și pentru sala de lectură (biblioteca fiind prevăzută să funcționeze cu două secții: de împrumut la domiciliu și de lectură la sală). Sediul bibliotecii a fost fixat, prin generozitatea Ministerului Culturii și Cultelor din Republica Moldova, în sălile Centrului Republican de Cultură – o clădire monumentală, impunătoare.

Spațiul acordat bibliotecii asigură o ambianță deosebită. Sala de lectură, spațioasă și frumos mobilată, este alăturată secției de împrumut propriu-zisă, și ea spațioasă și excelent organizată. În fiecare din cele două săli este prezentă figura cărturarului Onisifor Ghibu: în biblioteca de împrumut un bust de bronz, opera sculptorului Radu Aftenie, iar în sala de lectură un basorelief în bronz, opera sculptorului Gheorghe Adoc.

Prin strădania și perseverența colectivului Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu“ s-a strâns fondul de carte – în bună parte și prin donații și s-a făcut instruirea personalului bibliotecii, s-a organizat la nivelul cel mai modern întregul fond de carte ș.a.

3) *Inaugurarea Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu“*

În mod simbolic, inaugurarea Bibliotecii a avut loc la 15 ianuarie 1992, în ziua aniversării marelui poet național Mihai Eminescu. Inaugurarea s-a

bucurat de o asistență extrem de numeroasă, care a participat la o festivitate de înaltă ținută, onorată de prezența mai multor personalități din România și din Republica Moldova. Vom aminti numai pe aceia care au luat cuvântul (în ordinea în care au fost invitați la microfon): Ion Ungureanu, ministrul Culturii și Cultelor din Republica Moldova – care a și condus întreaga festivitate în mod deosebit de original și de plăcut; Ion Vartic, subsecretarul de stat al Ministerului Culturii din România; Nicolae Costin, primarul Chișinăului; arh. Sorin Gabrea, viceprimarul Bucureștilor; ing. Mihai O. Ghibu, fiul cel mai tânăr al lui Onisifor Ghibu; scriitorul basarabean Vasile Vasilache; poetul Mircea Ciobanu, redactorul-șef al Editurii Eminescu; criticul Laurențiu Ulici, director al revistei „Luceafărul”; Paul Caravia, consilier cultural la Inspectoratul pentru Cultură al Municipiului București; Florin Rotaru, consilierul teritorial de la Ministerul Culturii al României; Gheorghe Buluță, directorul Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu” din București; poetul Iulian Filip, director al Direcției Cultură a Municipiului Chișinău; Claudia Balaban, președinta Asociației bibliotecarilor din Moldova; Lidia Kulikovski, directoarea Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” din Chișinău.

4) *Colaborare fructuoasă în domeniul cultural-științific*

Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu”, denumită ulterior Biblioteca Metropolitană București, a acordat un sprijin susținut Bibliotecii Publice „Onisifor Ghibu”, încă de la constituire, atât în plan logistic, pentru formarea și dezvoltarea colecțiilor de publicații, asigurarea materialelor necesare operațiunilor biblioteconomice, cât și în cel al resurselor umane, prin pregătirea și perfecționarea colegilor moldoveni în tehnicile și practicile de specialitate românești. De asemenea, au fost organizate, anual, manifestări culturale comune, consacrate unor teme majore ale istoriei, culturii și civilizației românești, care sunt menționate pe larg în *Cronologia* din lucrarea de față. Dintre aceste activități menționăm pe cele referitoare la aniversarea unor personalități cu rol major în istoria națională, ca: marele domnitor al Moldovei, Ștefan cel Mare, la împlinirea a 500 de ani de la moartea sa; istoricul Nicolae Iorga; muzicianul George Enescu; diplomatul Nicolae Titulescu; pedagogul Onisifor Ghibu, patronul spiritual al Bibliotecii ș.a., la care au participat specialiști prestigioși, profesori și cercetători din România și Republica Moldova. Datorită sprijinului acordat, Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu” s-a afirmat ca un puternic centru cultural românesc, care a facilitat

difuzarea valorilor civilizației românești în Republica Moldova, prin intermediul cărților, ziarelor, revistelor și a altor documente grafice și audiovizuale în limba română și cu alfabet latin.

În cadrul colaborării dintre cele două părți, în prezent se derulează proiectul *Făuritorii unității naționale – seria Basarabia*, cuprinzând ediții de documente, studii și monografii consacrate marilor personalități care au avut un rol de seamă în lupta națională pentru Unirea Basarabiei cu România. Până în prezent au fost realizate volumele: Ion Constantin, Ion Negrei, *Pantelimon Halippa – tribun al Basarabiei* și Ion Constantin, *Pantelimon Halippa neînfricat pentru Basarabia*, ambele lucrări fiind publicate de Editura Biblioteca Bucureștilor în anul 2009; Ion Constantin, *Gherman Pântea între mit și realitate*, Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 2010; Ion Constantin, Ion Negrei, Gheorghe Negru, *Ioan Pelivan părinte al mișcării naționale din Basarabia*, Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 2011. În momentul de față sunt în curs de elaborare în diverse stadii noi volume monografice sau studii de Ioan Pelivan, Onisifor Ghibu, Anton Crihan, Nichita Smochină ș.a.

Notabilă este, de asemenea, apariția tot la Editura Biblioteca Bucureștilor, în anul 2011, a volumului doamnei Raia Rogac: *Punți de suflet*, care cuprinde o serie de interviuri cu personalități de marcă ale culturii românești, reprezentative pentru dezvoltarea legăturilor spirituale dintre frații de pe cele două maluri ale Prutului.

De asemenea, anual se organizează în parteneriat manifestări cultural-științifice, expoziții, lansări de carte și sesiuni de comunicări pe teme precum: *Unirea Principatelor Române* și proclamarea *Republicii Democratice Moldovenești* (24 ianuarie), Aniversarea *Unirii Basarabiei cu România* (27 martie, București, Chișinău), *Zilele Ghibu* (mai, Chișinău), *România, Cartea, Europa* (septembrie, București) ș.a.

Protocolul de colaborare dintre Biblioteca Metropolitană „Mihail Sadoveanu” București și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău a fost reînnoit în mai multe rânduri, ultima dată la 22.01.2010. În cadrul colaborării sunt prevăzute, între altele, demersuri comune pentru accesarea și utilizarea Fondurilor Structurale Europene, alocate României în domeniile: cultură și dialog intercultural, educație-informație, dezvoltarea resurselor umane, asistență tehnică, incluziune/excluziune socială, Europa pentru cetățeni ș.a.